

Transcrerea emisiunii radiofonice din 28 aprilie 2012, realizate de Asociația pentru Politică Externă (APE) în comun cu Fundația Friedrich Ebert (FES). Emisiunea este difuzată de postul public Radio Moldova și de Radio Vocea Basarabiei. Emisiunea este parte a proiectului FES și APE "Dialoguri de politică externă".

# NEWSLETTER

BULETIN BILUNAR • 28 APRILIE 2012 • NR.4 (68)

## Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

### TEMELE EMISIUNII:

1. Polonia își marchează la 3 martie sărbătoarea națională Ziua Constituției. Ambasadorul Poloniei la Chișinău, **Bogumil Luft**, vorbește despre relațiile moldo-poloneze, atitudinea față de istorie, schimbarea de mentalitate, reforme și integrarea europeană.
2. Republica Moldova a devenit acum câteva zile președinte al Comitetului pentru populație a ONU. Un interviu cu ambasadorul Republicii Moldova pe lângă oficiul ONU de la New York, **Vlad Lupan**.

Asociația pentru Politică Externă, împreună cu Fundația Friedrich Ebert, vă invită la un ciclu de emisiuni consacrate politicii externe a Republicii Moldova și subiectelor de integrare europeană.

Ultima perioadă a fost marcată de o serie de evenimente importante pentru Republica Moldova:



Pe 25 aprilie, Guvernul l-a rechemat din funcție pe ambasadorul Republicii Moldova în Rusia, Andrei Nețuța. Fostul ambasador a declarat recent într-un interviu că retragerea militarilor ruși din regiunea transnistreană "înainte de termen" ar pune Republica Moldova, dar și întreaga regiune, în pericol. Ministrul de Externe, Iurie Leancă, a reiterat în replică necesitatea retragerii complete a trupelor ruse din stânga Nistrului.



Joi, pe 26 aprilie, din orașul Râbnîța din stânga Nistrului, a pornit primul tren marfar care va circula din Republica Moldova direct prin regiunea transnistreană, pentru prima dată după 6 ani în care circulația feroviară a fost blocată. Evenimentul a avut loc în prezența primului ministru Vlad Filat și a șefului administrației de la Tiraspol, Evghenii Șevciuk. Ambasada SUA la Chișinău a salutat printr-o declarație reluarea completă a transportului feroviar prin regiunea transnistreană.



Comandantul Armatei SUA în Europa s-a întâlnit, la Chișinău, cu liderii militari din Republica Moldova și l-a decorat pe ministrul Apărării, Vitalie Marinuța, cu Medalia pentru Serviciu Meritoriu. Medalia a fost acordată ca de gest de recunoștință pentru participarea trupelor din Republica Moldova la misiuni umanitare și de reconstrucție în Irak între anii 2003-2008.



Pe 20 aprilie, ministrul Apărării al României, Gabriel Oprea, aflat într-o scurtă vizită la Chișinău, a semnat un Acord privind cooperarea în domeniul militar, document care, în opinia sa, va contribui la dezvoltarea relațiilor speciale dintre armatele celor două state, relații "fundamentate pe un parteneriat cu vocație europeană".



În zilele de 26 și 27 aprilie, președintele Nicolae Timofti a efectuat o vizită de lucru la Bruxelles, unde a avut o serie de întâlniri cu oficialii europeni. Aceasta este prima deplasare a lui Nicolae Timofti în străinătate, după alegerea sa în funcția de șef de stat la 16 martie. Șeful statului a declarat că după vizita la Bruxelles va merge în România și Ucraina.



La Strasbourg, liderul opoziției comuniste, Vladimir Voronin, s-a plâns în plenul sesiunii de primăvară a Adunării Parlamentare a Consiliului Europei (APCE), de faptul că puterea ar îngreuna libertatea presei în Republica Moldova, prin închiderea postului de televiziune NIT. Totuși, printr-o declarație susținută de un număr record de semnatari, peste 90 de deputați europeni au salutat progresele înregistrate de Republica Moldova, inclusiv în domeniul mass-media.

Președintele APCE, Jean-Claude Mignon, a declarat la Strasbourg, în deschiderea sesiunii de primăvară a APCE, că organizația se va implica serios în reglementarea conflictului transnistrean, prin susținerea măsurilor de încredere dintre Chișinău și Tiraspol. Jean-Claude Mignon a declarat că a observat o "adevărată deschidere" în vederea rezolvării conflictului transnistrean, inclusiv din partea autorităților de la Tiraspol, în cadrul recentelor vizite pe care a avut-o în Republica Moldova.

## Interviu cu ambasadorul polonez Bogumil Luft în ajunul sărbătorii naționale a Poloniei și prioritățile în relațiile cu ONU

### Ambasadorul Poloniei Bogumil Luft despre integrarea europeană, schimbarea de mentalitate și raportarea la propria istorie.

■ **Lina Grâu:** Peste câteva zile, pe data de 3 mai, Polonia marchează Ziua Constituției, sărbătoarea națională a Republicii Polone. Cu acest prilej, am discutat cu ambasadorul Poloniei în Republica Moldova, Bogumil Luft, despre relațiile moldo-poloneze, despre atitudinea față de istorie și despre schimbarea de mentalitate, despre nevoia de autonomie pentru administrația publică locală și despre integrarea europeană, procese care în Polonia, de exemplu, au mers mult mai rapid și mai eficient decât în Republica Moldova.

Am început discuția noastră prin a constata că la Chișinău Polonia este apreciată inclusiv pentru că a fost, împreună cu Suedia, inițiator al Parteneriatului Estic, dar și pentru dedicația pe care o are în a susține Republica Moldova pe calea reformelor și a integrării europene. L-am întrebat pe Bogumil Luft de unde vine această dorință și dedicație de a ajuta alt stat, o țară care abia aspiră să ajungă în UE?



■ **Bogumil Luft:** Răspunsul este foarte simplu – dacă vă veți uita la harta Europei, veți vedea că Polonia este una din cele mai estice țări ale UE. Acest proiect pe care l-am realizat – de integrare în UE – a fost și este un mare succes pentru noi și, din punctul nostru de vedere, ne garantează buna dezvoltare a țării și securitatea.

Deja înainte de a intra în UE am avut grijă să ne uităm către țări care sunt și mai în estul Europei decât noi și am avut grijă să promovăm toate eforturile pentru apropierea țărilor respective de UE. Scopul este evident – este în interesul nostru să avem la Est în calitate de vecini niște țări bine guvernate, democratice, capabile de colaborare și economică, și politică, și în multe alte domenii, inclusiv în aspecte de securitate. Avem nevoie de parteneri în Est. Aceasta este logica care am observat-o și înainte în UE. De exemplu, Germania a fost cea țară a UE care a susținut cel mai mult integrarea europeană a Poloniei. Interesul lor a fost ca să fie vecinul lor din Est o țară democratică, dezvoltată, demnă de colaborare și capabilă să colaboreze cu UE.

Deci, motivația este foarte simplă. Dar mai sunt și alte aspecte. Noi, polonezii, suntem foarte legați, emoțional, din cauza memoriei istorice, de acest spațiu. Statul polonez, foarte mult timp a fost localizat geografic mai spre Est. Sunt multe teritorii care au fost în



statul polonez și care acum sunt în alte țări – în Ucraina, Lituania, Belarus, chiar și în Republica Moldova. Știți probabil că Transnistria este un teritoriu care acum câteva secole a fost teritoriu polonez. Deci avem și această legătură emoțională. Nu avem nicio pretenție teritorială, dar pentru noi acest spațiu este apropiat inimii noastre.

■ **Lina Grău:** Am constatat această atitudine în octombrie 2011, când am fost în Polonia.

Atunci, la Varșovia, a avut loc și summitul Parteneriatului Estic. Cum vedeți rolul și prestația Republicii Moldova în acest context al Parteneriatului Estic și pe calea integrării europene? Au fost multe laude la adresa Chișinăului, dar oare s-a făcut tot ce se putea face în acești ani pentru a avansa pe dimensiunea europeană?

■ **Bogumil Luft:** Cred că acest parcurs este foarte greu. Acest

lucru înseamnă necesitatea unor reforme profunde și schimbarea mentalității oamenilor. Nu este așa ușor. Și toate cazurile țărilor din Parteneriatul Estic, care sunt șase la număr, așa cum știți, sunt diferite, adică fiecare țară se află într-o altă situație, are provocări diferite la care trebuie să facă față. Și eu cred că acest proces de apropiere oricum avansează pentru tot acest spațiu, dar cu multe greutate pentru unele țări, într-un mod mai eficient, mai vizibil pentru alte țări.

Se știe foarte bine că Republica Moldova este considerată, cel puțin acum, o țară care a făcut niște progrese și la care se vede această voință a elitei – și politice, și nu numai politice. O mare parte a acestei elite are această orientare către integrarea europeană. Trebuie să nu uităm un lucru – că este vorba nu numai despre integrarea europeană, ci și de transformarea țării în direcția libertății, a dezvoltării, a prosperității și bogăției, a respectului pentru

persoana umană. Toate acestea sunt niște valori în sine. Nu trebuie să gândiți despre aceste lucruri ca despre o lecție de făcut pentru care profesorul să dea nota 10. Nu așa trebuie văzute lucrurile. Mi se pare că această apropiere cu UE mai întâi este o posibilitate, o oportunitate de a primi ajutor pentru transformarea țării într-o direcție în care ea va fi o casă mai bună pentru oamenii care sunt cetățenii acestei țări. Și acesta este un lucru pe care fiecare popor, fiecare societate trebuie să o facă singur, pe cont propriu. Nu va veni UE să schimbe această țară. Eu cred că voi trebuie să faceți acest lucru.

■ **Lina Grău:** Domnule Ambasador, cred că sunteți de acord cu faptul că pentru a face această schimbare este nevoie și de o schimbare a mentalității din una post-sovietică în una europeană, și procesul acesta durează. De ce în Polonia mentalitatea s-a schimbat atât de repede și am văzut o creștere pe toate aspectele atât de spectaculoasă? De ce Polonia s-a transformat atât de repede, iar în Republica Moldova lucrurile astea durează atâția ani?

■ **Bogumil Luft:** Cred că fiecare popor are propria experiență istorică. Și acesta este un lucru care are un impact foarte mare. Polonia niciodată nu a fost în componența URSS. Bine, a fost o țară controlată de Moscova, dar nu a funcționat în această structură sovietică. Și aceasta

este o diferență destul de mare. Polonia, în toată această perioadă a totalitarismului comunist, a fost o țară care a păstrat o anumită posibilitate de dezvoltare puțin diferită de cea din alte țări ale lagărului sovietic. Polonia a păstrat niște libertăți foarte limitate – am avut și Biserica catolică foarte independentă și foarte puternică, am avut singura universitate care nu a fost supusă statului, care ținea tot de biserică, am avut chiar și presa semi-liberă.

Ca aspect amuzant chiar, vă pot spune că, de exemplu, în mai multe țări, inclusiv în URSS, nu a existat o instituție de cenzură a presei, pentru că presa era controlată într-o asemenea măsură încât nimeni nu a avut nevoie de asta. În Polonia a existat o instituție foarte puternică de cenzură. Redacțiile, mai ales, din nou, cele legate de Biserica catolică, au fost atât de libere în gândire încât statul a avut nevoie de o instituție care să controleze situația. Deci, paradoxal, existența cenzurii presei în Polonia a fost tocmai dovada că societatea nu a fost tocmai supusă la ideologia de stat comunistă. Noi, de exemplu, am avut un sector de economie privată, mai ales în agricultură – majoritatea pământului a fost proprietate privată. A existat până și mica industrie privată – fabrici mici până în 50 de angajați au existat mereu. Asta a făcut ca mentalitatea normală să nu fie distrusă atât de profund ca în alte țări. Probabil că de aici vine diferența.

În plus, am avut noroc. Am avut mare noroc să avem, spre sfârșitul secolului XX, niște lideri foarte puternici și foarte buni. Cel mai cunoscut este Papa Ioan Paul II, care de polonezi a fost considerat lider spiritual, ceea ce a însemnat o mare influență asupra mentalității oamenilor. Am avut lideri puternici ai Mișcării Solidaritatea, am avut și intelectuali care au păstrat libertatea de gândire. Universitățile în Polonia au fost locuri unde se discuta cu o marjă de libertate foarte mare. Din cauza asta, de exemplu, toate reformele în Polonia au fost făcute atât de repede – pentru că au fost elaborate înainte, de oameni care au gândit și au imaginat ce putem să facem dacă acest sistem comunist va cădea.

Acestea au fost elemente care au făcut ca în Polonia să meargă destul de bine această schimbare. Dar totuși și cu multe probleme, pentru că a fost o schimbare chiar dramatică. Nu putem să spunem că această mentalitate s-a schimbat atât de ușor, sau că nu a fost distrusă deloc. Au existat niște probleme, dar le-am depășit și acest lucru este posibil pentru fiecare popor. Eu cred că oricum, dacă există deja o bază a libertății, când oamenii sunt liberi și pot să facă ce își doresc, acesta este un factor foarte puternic, care face ca încet-încet situația să se schimbe și societatea să fie eficientă.

Deci, eu sunt foarte optimist acum. Bine, putem spune că există o

problemă în general cu integrarea în UE, dar sunt absolut sigur că această forță și această voință de a dezvolta această colaborare în cadrul UE este foarte mare.

■ **Lina Grău:** Cu ochiul unui observator din afară, cum vedeți această perspectivă și șansă a schimbării mentalităților și a eficientizării în Republica Moldova?

■ **Bogumil Luft:** Mi se pare că acest proces este deja avansat, că această societate s-a schimbat deja foarte mult. Când am venit aici, acum aproape doi ani, după o lungă perioadă în care nu am vizitat Republica Moldova – am foarte des aici în prima jumătate a anilor 2000 în calitate de ziarist, am scris foarte mult despre Republica Moldova, deci am cunoscut deja țara asta – și când am revenit, a fost pentru mine neașteptată măsura în care s-a schimbat această țară, și mai ales la nivelul elitei.

S-a educat deja o generație nouă a elitei, în spirit occidental, democratic, în limba română, sau și în alte limbi ca engleza și franceza și asta este un fenomen care s-a întâmplat înainte de schimbarea politică care a avut loc acum trei ani. A fost un fenomen realizat de oameni, realizat de societate, de instituțiile de învățământ, realizat de organizații neguvernamentale. Deci a apărut un spațiu social care este absolut compatibil cu democrația europeană. Și știți că istoria este făcută de elite. Elita

trebuie să fie foarte atentă la colaborarea cu toată societatea, la această apropiere. Oamenii de elită sunt cei care fac istoria. Și eu sper că acest lucru se va întâmpla și în Republica Moldova.

■ **Lina Grău:** Vroiam să abordez și un alt aspect, mai sensibil, pe care l-ați amintit deja. Tot așa, fiind în Polonia, am remarcat atitudinea polonezilor, care se raportează aproape cu sfințenie la istoria lor, o păstrează, există multe muzee, se predă mult în școli. Am avut toată admirația pentru această abordare și raportare la propria istorie. Din perspectiva unui om care vine dintr-o asemenea societate, care este sfatul Dumneavoastră – cum trebuie să se raporteze elitele din Republica Moldova la propria istorie? Revine periodic în discuție acest subiect și este un subiect care scindează societatea. Cum vedeți Dumneavoastră soluția?

■ **Bogumil Luft:** Mi se pare un lucru foarte important dezbateră deschisă asupra istoriei. Istoria Republicii Moldova a fost foarte dramatică și au rămas multe contradicții. Și există un pericol – să fie folosită istoria pentru scopuri politice, adică momentul în care fiecare prezintă viziunea lui, care este incompatibilă cu cealaltă și vrea să forțeze această viziune.

Eu cred că dacă societatea, după o istorie dramatică este cum este, oamenii sunt cei care sunt, cu experiențe diferite,

sunt câteva monirități naționale importante care au și ei istoria lor, dacă într-o asemenea societate istoria este analizată într-un mod subiectiv, atunci este foarte greu de construit un anumit nivel de unitate, care este necesar pentru dezvoltarea statului, pentru dezvoltarea societății suverane. Dar de fapt adevărul despre istorie este unul singur. Eu cred că niște resentimente istorice, niște nostalgii, nu sunt lucruri bune. Constat că în Republica Moldova, cum știți foarte bine, sunt foarte multe nostalgii și eu cred că dezbateră deschisă este cea mai bună soluție.

■ **Lina Grău:** Înainte de a începe acest interviu, mi-ați povestit că ați început să vizitați raioanele Republicii Moldova și că ați colindat deja mai mult de jumătate de țară. La acest nivel al autogovernării locale, cum vedeți schimbarea care ar trebui să se producă pentru a europeaniza Republica Moldova cu adevărat?

■ **Bogumil Luft:** Aici este un lucru foarte simplu – și asta vă spun pe baza experienței Poloniei. Reforma de descentralizare făcută în două etape în anii 90 a fost un succes mare și a dovedit că aceasta este modalitatea de accelerare a dezvoltării în toate domeniile. Este absolut clar, este evident, și toată democrația din UE e bazată pe această descentralizare cea mai profundă posibilă. Acest scop se află în Programul Guvernului

actual al Republicii Moldova. Cadrul juridic există deja, numai că nu a fost implementată această lege. Sunt și oameni. Am întâlnit în toate raioanele – mai mulți sau mai puțini – oameni foarte bine pregătiți pentru această activitate la nivel local și eu cred că această lipsă de descentralizare, mai ales din punct de vedere financiar, face ca posibilitățile lor să nu fie exploatate așa cum ar trebui.

Tot asta însă este și o veste bună. Știm cu toții că pentru a schimba țara aveți nevoie de exemplu de bani. Dar pentru descentralizare, pentru anumite acțiuni care schimbă structura, nu aveți nevoie de bani, este doar o chestiune de voință. Autonomia financiară nu înseamnă însă că nu există nicio legătură între bugetul central și bugetele locale.

■ **Lina Grău:** Aceste lucruri țin totuși destul de mult de nivelul dezvoltării economice a țării în general și implicit a regiunilor, a raioanelor. Sunt de exemplu raioane care sunt foarte sărace, care nu au economie, nu au de unde strânge impozite în buget.

■ **Bogumil Luft:** Bine, aveți dreptate, dar s-ar putea ca această reformă să fie nevoie să fie însoțită de o altă structură teritorială. Poate că sunt acum niște unități teritoriale la care lipsește ceva și care nu pot să fie autonome. Dacă este așa, probabil că – așa îmi spune logica – ar trebui să fie regândită această

hartă a țării în ceea ce privește raioanele și primăriile.

Când am vizitat la un moment dat un raion, destul de departe de Chișinău, s-a întâmplat un lucru simbolic. Doamna președinte a raionului la plecare din mașină mi-a arătat o clădire într-o stare dezastruoasă. Acolo a existat în epoca sovietică un cinematograful. Și mi-a spus: „Să știți că aceasta este proprietatea statului, nu a autorității locale. Și noi am cerut Guvernului să fim noi proprietari. Pentru că noi suntem aici și în fiecare zi ne uităm la această clădire și știm ce să facem ca să schimbăm această situație. Iar din Chișinău nu se vede această clădire”.

■ **Lina Grău:** Este, într-adevăr, simbolic acest caz pentru starea de lucruri de la noi. Domnule Ambasador, aș vrea să-mi spuneți pe final – nu neapărat că ați fi cu lecțiile și cu sfaturile, dar ca om cu experiență și care vede lucrurile dintr-o perspectivă europeană – care sunt lecțiile de învățat pentru clasa politică, pentru societatea civilă din Republica Moldova acum?

■ **Bogumil Luft:** Să știți că clasa politică nu este o clasă de școală. Nu. Eu cred că în fiecare țară clasa politică are suficiente resurse intelectuale pentru a studia singură și nu are nevoie de sfaturi.

Mesajul meu general este unul de speranță. Conjunctura generală acum în Europa este relativ bună.

Deci, în această conjunctură bună, mult mai multe lucruri depind de voința popoarelor, de voința oamenilor. Și eu cred că popoarele au această voință pentru o viață mai bună și deci speranța mea este una rezonabilă.

Trebuie să știți că această Zi a Constituției, pe care o marcăm la 3 mai, a fost o încercare de reformă a Statului Polonez, foarte profundă, o reformă foarte modernă pentru această epocă a secolului XVIII, făcută de oameni motivați de ideea de modernizare a țării. Dar din păcate acest lucru s-a sfârșit foarte tragic. Puteri vecine – Imperiul Rusesc, Imperiul German și Imperiul Austriac – au văzut foarte negativ această idee și aceasta a fost una din cauzele pentru care ei, în colaborare trilaterală, au lichidat statul polonez pentru un secol. Dar această amintire a efortului de modernizare pentru viitor a fost atât de mare încât simbolul Constituției de la 3 mai a rămas unul dintre simbolurile cele mai importante pentru toți cei care au luptat pentru redobândirea independenței. Și în sfârșit s-a ajuns la asta. Asta este o chestiune de voință.



## Prioritățile colaborării Republicii Moldova cu ONU

■ **Lina Grău:** În emisiunea de astăzi ne-am propus să discutăm și despre relațiile Chișinăului cu Organizația Națiunilor Unite. Luna aceasta s-au împlinit 20 de ani de când Republica Moldova a devenit membru al ONU, la 2 martie 1992.

Organizația Națiunilor Unite cuprinde 193 de state, iar mandatul organizației se extinde pe o serie largă de domenii precum desfășurarea operațiunilor de menținere a păcii, prevenirea conflictelor și oferirea asistenței umanitare, precum și desfășurarea programelor de dezvoltare.

ONU oferă un volum mare de asistență Republicii Moldova prin cele 13 agenții ale sale care au

reprezentanță la Chișinău. De asemenea, militari moldoveni participă la unele operațiuni ONU de menținere a păcii. Astfel, începând cu anul 2003, Republica Moldova a contribuit activ la misiunile internaționale sub egida ONU în Liberia, Côte d'Ivoire, Sudan și Georgia.

Vă propun în continuare un interviu cu ambasadorul Republicii Moldova la New York, Vlad Lupan, intrat în funcție acum câteva luni. L-am întrebat mai întâi pe Vlad Lupan care sunt prioritățile pe care și le-a fixat pentru mandatul său la ONU.

■ **Vlad Lupan:** Prioritățile mele sunt prioritățile statului nostru. Cu alte cuvinte, situația economică din

Republica Moldova, faptul că suntem un stat în plină tranziție, un stat care încă nu este suficient de dezvoltat, un stat unde salariile și pensiile sunt mici, arată un prim și cel mai important lucru de care ar trebui să se ocupe diplomații Republicii Moldova – dezvoltarea Republicii Moldova. Cu alte cuvinte, prima prioritate a mea aici este de a aduce dezvoltarea Republicii Moldova la un nivel mai înalt, cu cât este posibil, cu ajutorul ONU, cu ajutorul experților din toată lumea și cu ajutorul asistenței financiare oferite de ONU.

O altă prioritate pornește de la situația de acasă și este legată de situația în sistemul nostru judiciar. Republica Moldova trebuie să devină un stat de drept, unde cetățeanul nu se teme să se ducă la judecată, unde nu trebuie să dea mită la judecată, unde un investitor străin poate să vină și să știe că dacă ceva se întâmplă, se va putea adresa în justiție și să nu se teamă că judecata va judeca incorect cazul lui. Pentru ca să atragem bani în Republica Moldova, pentru ca să atragem tehnologii, pentru ca să creăm locuri noi de lucru, noi avem nevoie de investiții străine directe, iar acestea depind în mod direct de statul de drept, dacă există sau nu există acesta în Republica Moldova.

O altă prioritate rămâne problematica conflictului transnistrean. Este nevoie să ne concentrăm în continuare pe soluționarea acestei probleme, în primul rând în beneficiul cetățenilor Republicii Moldova de pe ambele

maluri ale Nistrului. Și am și întreprins deja un șir de acțiuni aici, la fel ca și predecesorii mei, pentru ca să sporim atenția comunității internaționale la problema respectivă din Republica Moldova.

■ **Lina Grău:** Și, ca să le luăm pe rând, în Republica Moldova acum sunt vizibile programele ONU de asistență, inclusiv consultanța la nivel guvernamental, inclusiv fondurile care vor fi oferite pentru consolidarea încrederii cu regiunea transnistreană. Ce zone prioritare ar trebui susținute în viziunea Dumneavoastră în Republica Moldova?

■ **Vlad Lupan:** Una din aceste zone prioritare identificate de agențiile ONU este asistența pentru Guvernul Republicii Moldova, pentru ca acesta să funcționeze mai bine pe viitor. Noi suntem liderii reformelor regionale în zona europeană în ceea ce privește relațiile cu UE, iar proiectele pe care le face UE în Republica Moldova le face împreună cu ONU. Astfel, aceste proiecte se implementează în dependență de progresele pe care le înregistrează Republica Moldova pe calea integrării europene. Și, deoarece suntem un stat care este considerat drept lider al reformelor din regiune, iată că asistența spre Guvern, spre buna funcționare a Guvernului este necesară.

O a doua prioritate este problematica socială și incluziunea socială, subiectele ce țin de dezvoltarea Republicii Moldova la nivelul comunităților, la nivelul oamenilor,

la nivelul localităților și evident, subiecte ce țin de schimbarea climei, a mediului la nivel global și impactul acestor schimbări asupra Republicii Moldova.

De exemplu, în iarna aceasta – ca să dau doar câteva informații din 2012 – ONU a răspuns solicitării de asistență din partea Guvernului Republicii Moldova și a acordat ajutor de primă necesitate oamenilor afectați de friguri, alocând 70 mii dolari, ne-au dat combustibil și echipament de încălzire pentru punctele de reabilitare. În iarna viitoare 72 de școli, grădinițe și centre comunitare din Moldova se vor încălzi cu energie din biomasă. În luna martie Înaltul Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați a transmis patru apartamente autorităților locale din Mireni, raionul Anenii Noi, care au fost reconstruite pentru a găzdui refugiați încă de pe timpul conflictului transnistrean. După aproape doi ani de dezbateri, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Strategia națională de descentralizare, pe 5 aprilie. Proiectul acestei Strategii și Planul de acțiuni au fost elaborate inclusiv cu sprijinul ONU. Scopul este ca primarii să obțină autonomie locală, cu alte cuvinte libertate, inclusiv financiară, ca să poată asigura accesul cetățenilor la serviciile publice de calitate.

Ca să înțelegeți care este asistența ONU în Republica Moldova, v-am dat doar câteva exemple doar din anul 2012. Lista exemplurilor este mult mai mare, iar pe parcursul tuturor anilor precedenți

asemenea asistență, ajutor, a fost acordat într-o sumă de 100 milioane dolari în perioada 2007-2012, iar în perioada următoare ONU va dubla această sumă și va aloca peste 200 milioane dolari pentru proiecte de genul celor pe care le-am menționat mai sus. Și asta, pentru că ONU a recunoscut că în ultimii doi ani Republica Moldova merge, deși pe o cale grea, dar totuși corectă. Iată prioritățile pe care le are ONU în Republica Moldova și cum ne susține – lucruri pe care probabil puțină lume de fapt le cunoaște.

■ **Lina Grău:** Eu sper că vizibilitatea Republicii Moldova la ONU, dar și a proiectelor ONU în Republica Moldova, va crește din moment ce a-ți devenit de acum câteva zile președinte al Comitetului ONU pentru populație și dezvoltare. Ce oportunități oferă această nouă poziție?

■ **Vlad Lupan:** De fapt, Republica Moldova este foarte activă în sistemul ONU, noi ne străduim să lucrăm în domenii în care există interesul Republicii Moldova. Situația de la noi este dificilă – migrația masivă a populației a dus la faptul că o bună parte a populației tinere este plecată. Asemenea probleme sunt discutate în cadrul ONU și organizația va merge pe un întreg Plan de acțiuni pe viitor, pe o serie de priorități care să ajute statele care au asemenea probleme să găsească soluții împreună. Astfel, cu asistența ONU, putem găsi anumite soluții. Din perspectiva aceasta Republica Moldova și-a exprimat interesul să devină președinte al

Comitetului pentru populație și dezvoltare, pentru ca să influențeze deciziile ONU în ce privește statele cum sunt Republica Moldova, să vedem dacă putem coordona activitățile ONU în acest domeniu.

Vreau să spun că această interacțiune dintre state dă roade chiar la nivel bilateral. Aici la ONU avem posibilitatea să lucrăm cu state individual, cu o serie de state unde nu avem ambasade. Faptul că devenim tot mai vizibili aici, la ONU, că de exemplu în momentul în care mi-am prezentat scrisorile de acreditare Secretarului general al ONU a menționat că Republica Moldova a fost țara care tot timpul a reușit să intervină în momentele cruciale foarte importante pentru alte state și pentru ONU, ne dă nouă posibilitatea să devenim tot vizibili și să fim ajutați și asistați de alte state. Deci, diplomația multilaterală este foarte importantă și numai la ONU avem toate statele membre ale organizației cu care putem coopera, cu care putem găsi imediat contact dacă este nevoie să soluționăm problemele, inclusiv ale cetățenilor Republicii Moldova.

■ **Lina Grău:** Și din această perspectivă probabil să este importantă și această problematică transnistreană la care

v-ați referit la început. Din câte știam, pe 12 aprilie la ONU a avut loc un briefing al țărilor GUAM pe Transnistria. Cum se vede la ONU acest subiect?

■ **Vlad Lupan:** Este adevărat. După cum spuneam, una din priorități este și contribuția pe care putem să o aducem aici la soluționarea conflictului transnistrean. Unul dintre elementele pe care le-am observat este că, deși predecesorii mei au vorbit despre conflictul transnistrean, din păcate, Republica Moldova nu a avut aici o vizită la nivel înalt de trei ani și ambasadorul nostru a fost nevoit să vorbească el la ONU la acest subiect. Și evident că nivelul nu este suficient de înalt.

Am considerat că este nevoie de sporit numărul prezentărilor nu doar la ONU, dar și în SUA în general în ceea ce privește problematica conflictului transnistrean, și aici colaborăm cu ambasada noastră de la Washington. Din cauza asta, după o serie întreagă de întâlniri bilaterale, peste 50 de întâlniri pe care le-am avut cu colegii ambasadori, am considerat necesar să aduc în atenția lor problematica conflictului transnistrean și am organizat acest briefing în cadrul GUAM. În cadrul briefingului respectiv

am discutat în formatul Georgia, Ucraina, Azerbaidjan și Moldova despre ce înseamnă conflictul transnistrean, care sunt ultimele evoluții, cum a apărut problema ca atare și cum credem că ar fi bine să fie soluționată pe viitor, inclusiv prin intermediul măsurilor de încredere la care contribuie atât ONU, cât și UE.

■ **Lina Grău:** În ceea ce privește această misiune de pacificare din Transnistria, credeți că experiența ONU în domeniu ar putea fi aplicabilă, utilă, fezabilă pentru Republica Moldova?

■ **Vlad Lupan:** Absolut. Este un subiect pe care va trebui să-l luăm în considerație la maxim posibil. Acum, după cum vă spuneam, am discutat cu peste 50 de reprezentanți ai unor state la ONU, ca să vedem care ar fi soluțiile cele mai bune, ce putem face, este oare posibil, și cum, să fie modificat formatul actual care nu corespunde standardelor internaționale, spre unul care corespunde standardelor internaționale, dar care și să soluționeze problema, să schimbe situația de pe teren.